

מדריך שדה למיני צמחים
נדירים ברמת הנדיב

מדריך לדה לחינוך הצמחים הנדירים ברמת הנדיב

איתור מיני צמחים נדירים היא משימה מלאת אתגר, הן בשל נדירותם של צמחים אלו, הן בשל העובדה שלעיתים מעולם לא זכינו לראותם. כך קורה שלעיתים מזומנות אנו תרים בשדה אחר צמח נדיר מבלי לדעת כיצד בדיוק הוא נראה. מדריך זה נועד לתת מענה לבעיה זו בכך שהוא מציג תמונות של מרבית הצמחים הנדירים הגדלים ברמת הנדיב. כבר מעיון ראשוני במדריך תוכלו להתרשם כי לחלק מהצמחים פרחים יפים ובולטים ואילו לאחרים מראה צנוע בהרבה. המכנה המשותף לכל הצמחים המוצגים כאן הוא אך ורק היותם נדירים ברחבי הארץ.

מלבד התמונות הוספנו בעבור כל מין צמח נדיר את הפרטים הבאים: שם עברי, שם מדעי בלטינית, שם המשפחה אליה הוא משתייך, עונת הפריחה שלו ובית הגידול האופייני לו.

עבור המינים המתאימים ציינו שלוש קטגוריית ייחודיות:
אנדמיות - עבור מין שתחום תפוצתו בעולם מוגבל לישראל או לישראל ושכנותיה.
עדיפות בשימור, "**ערך אדום**" - עבור מין הנמצא בעדיפות הגבוהה ביותר להגנה ולשימור בארץ.
אתגר באיתור - עבור מין שלא נמצא בעשרים השנים האחרונות בסקרים ובדיגומי צומח ברמת הנדיב ויש לנו עניין מיוחד באיתורו המחודש.

מקרא סימנים:

מין אנדמי

מין אדום

אתגר

אחילוף הגליל

Biarum pyrami
Family: Araceae

משפחה: לופיים
עונת פריחה: אוקטובר-ינואר
בית גידול: בתה, שדה בור

צילום: יהודה מרטה

ארבע-כנפות צהובות

Tetragonolobus requienii

Family: Papilionaceae

משפחה: פרפרניים

עונת פריחה: מרץ-מאי

בית גידול: בתה, קרקע כבדה

צילום: רחלי שוורץ-צחור

בן-חיטה קטוע

Aegilops speltoides

Family: Poaceae

משפחה: דגניים

עונת פריחה: אפריל - יוני

בית גידול: בתה, גריגה, שדה בור

צילום: רחלי שוורץ-צחור

בקיה עדינה

Vicia tetrasperma
Family: Papilionaceae

משפחה: פרפרניים
עונת פריחה: מרץ-מאי
בית גידול: בית גידול לח

צילום: שיר ורד

גד השדה

Coriandrum sativu

Family: Umbelliferae

משפחה: סוככיים

עונת פריחה: מרץ-יוני

בית גידול: בתה, גריגה, קרקע כבדה

צילום: רחלי שוורץ-צחור

גודיניה שבירה

Gaudinia fragilis

Family: Poaceae

משפחה: דגניים

עונת פריחה: אפריל - יוני

בית גידול: בתה, גריגה

צילום: רחלי שוורץ-צחור

געדה קוצנית

Teucrium spinosum

Family: Lamiaceae

משפחה: שיפתיים
עונת פריחה: מאי - אוגוסט
בית גידול: בתה, קרקע כבדה

צילום: יהודה מרטנ

געדת החורש

Teucrium stachyophyllum

Family: Lamiaceae

משפחה: שיפתיים
עונת פריחה: מאי - יוני
בית גידול: חורש, שולי חורש

צילום: יהודה מרטה

דבורנית הדבורה

Ophrys apifera

Family: Orchidaceae

משפחה: סחלביים
עונת פריחה: מרץ - אפריל
בית גידול: חורש, בתי

צילום: רחלי שוורץ-צחור

דבורנית הקטיפה

Ophrys transhyrcana

Family: Orchidaceae

משפחה: סחלביים

עונת פריחה: פברואר - מאי

בית גדול: בתה, גריגה, חורש

צילום: רחלי שורץ-צחור

דבורנית נאה

Ophrys bornmuelleri
Family: Orchidaceae

משפחה: סחלביים
עונת פריחה: פברואר - מרץ
בית גידול: בתה, גריגה, חורש

צילום: רחלי שוורץ-צחור

דבקה משולשת

Galium tricornutum

Family: Rubiaceae

משפחה: פואתיים
עונת פריחה: מרץ - אפריל
בית גידול: שדות

צילום: רחלי שוורץ-צחור

דוגון ירושלמי

Lachnophyllum noaeum

Family: Asteraceae

משפחה: מורכבים

עונת פריחה: אוקטובר - נובמבר

בית גידול: שדות, קרקע כבדה

צילום: אייל ברטוב

דונגית ארצישראלית

Cerinthe palaestina

Family: Boraginaceae

משפחה: זיפניים
עונת פריחה: מרץ - אפריל
בית גידול: בתה, קרקע גיר,
שולי חורשות

צילום: רחלי שוורץ-צחור

דמסון כוכבני

Damasonium alisma
Family: Alismataceae

משפחה: כף-צפרדע
עונת פריחה: אפריל - יוני
בית גידול: שפת ביצות, תעלות, בריכות

צילום: יהודה מרטה

דרכמונית סורית

Tordylium syriacum
Family: Umbelliferae

משפחה: סוככיים
עונת פריחה: מרץ - מאי
בית גידול: בתה, שדה בור

צילום: אבינעם דנין

וינקה עשבונית

Vinca herbacea

Family: Apocynaceae

משפחה: הרדופיים

עונת פריחה: מרץ-מאי

בית גידול: בתה, קרקע כבדה, חורשות

צילום: רחלי שוורץ-צחור

חספסנית השדה

Asperula arvensis
Family: Rubiaceae

משפחה: פואתיים
עונת פריחה: מרץ - אפריל
בית גידול: בתה, שדות

צילום: יהודה מרטה

יבשוש גלילי

Xeranthemum cylindraceum

Family: Asteraceae

משפחה: מורכבים
עונת פריחה: אפריל - מאי
בית גידול: חורש, גריגה

צילום: יהודה מרטה

כף-צפרדע איזמלנית

Alisma lanceolatum
Family: Alismataceae

משפחה: כף-הצפרדע
עונת פריחה: מרץ- ספטמבר
בית גידול: מים, ביצות

צילום: גברי שיאון

כריך אפרפר

Carex flacca

Family: Cyperaceae

משפחה: גמאיים
עונת פריחה: מרץ - מאי
בית גידול: בתה, חורש

צילום: אבינעם דנין

כרסתן נפוח

Gastridium ventricosum

Family: Poaceae

משפחה: דגניים
עונת פריחה: אפריל - יוני
בית גידול: בתה, קרקע כבדה

צילום: אבינעם דנין

לוטוס נאכל

Lotus edulis

Family: Papilionaceae

משפחה: פרפרניים
עונת פריחה: מרץ - מאי
בית גידול: בתה, גריגה

צילום: יהודה מרטת

מרווה מנוצה

Salvia pinnata
Family: Lamiaceae

משפחה: שפתניים
עונת פריחה: מרץ - מאי
בית גידול: בתה, שדה בור,
קרקע כבדה

צילום: רחלי שוורץ-צחור

מרוות איג

Salvia eigii

Family: Lamiaceae

משפחה: שפתניים
עונת פריחה: אפריל - מאי
בית גידול: שדה בור, קרקע כבדה

צילום: רחלי שורץ-צחור

סגינה זעירה

Sagina apetala

Family: Caryophyllaceae

משפחה: צפרניים

עונת פריחה: פברואר-אפריל

בית גידול: שדות, חומות, סלעים מוצלים

צילום: אבינעם דנין

סחלב קדוש

Orchis sancta

Family: Orchidaceae

משפחה: סחלביים
עונת פריחה: אפריל - מאי
בית גידול: בתה, גריגה

צילום: רחלי שוורץ-צחור

סחלבן החורש

Cephalanthera longifolia

Family: Orchidaceae

משפחה: סחלביים
עונת פריחה: מרץ - מאי
בית גידול: חורש

צילום: רחלי שוורץ-צחור

סלסילת הכרמל

Ainsworthia cordata

Family: Umbelliferae

משפחה: סוככיים
עונת פריחה: אפריל - יוני
בית גידול: בתה, חורש

צילום: אבינעם דנין, גברי שיאון

עלקת סגולת פרחים

Orobanche lavandulacea

Family: *Orobanchaceae*

משפחה: עלקתיים
עונת פריחה: מרץ - מאי
בית גידול: בתה, קרקע מעובדת

צילום: אבנר כהן

עפעפית (קיקסית) הקנוקנות

Kickxia cirrhosa

Family: Scrophulariaceae

משפחה: לועניתיים
עונת פריחה: אפריל - אוגוסט
בית גידול: גריגה, חורש

צילום: רחלי שוורץ-צחור

עפעפית (קיקסיה) שרועה

Kickxia elatine (*K. sieberi*)

Family: Scrophulariaceae

משפחה: לועניתיים

עונת פריחה: אפריל-אוקטובר

בית גידול: בתה, שדה בור, קרקע כבדה

צילום: דרור מלמד

ערבז דק-פרחים

Centaurium tenuiflorum

Family: Gentianaceae

משפחה: ערבזיים

עונת פריחה: אפריל - מאי

בית גידול: בתה, גריגה, קרקע כבדה

צילום: רחלי שוורץ-צחור

ציפורן חד-שנתי

Dianthus tripunctatus
Family: Caryophyllaceae

משפחה: צפרניים
עונת פריחה: מרץ - יולי
בית גידול: בתה, שדה נטוש

צילום: רחלי שוורץ-צחור

צללית ים-תיכונית

Minuartia mediterranea

Family: Caryophyllaceae

משפחה: צפרניים
עונת פריחה: פברואר - אפריל
בית גידול: בתה, שדה בור

צילום: שיר ורד

צלע-שור אשונה

Bupleurum brevicaule

Family: Umbelliferae

משפחה: סוככיים
עונת פריחה: מרץ - מאי
בית גידול: בתה, שדות

צילום: גברי שיאון

קיצנית צמרנית

Carlina lanata

Family: Asteraceae

משפחה: מורכבים
עונת פריחה: יוני - יולי
בית גידול: בתה, קרקע כבדה

צילום: רחלי שורץ-צחור

רומליאה צידונית

Romulea phoenicia

Family: Iridaceae

משפחה: אירוסיים
עונת פריחה: ינואר - אפריל
בית גידול: בתה, חורש

צילום: יהודה מרטה

שום הגלגל

Allium schubertii

Family: Liliaceae

משפחה: שושניים

עונת פריחה: מרץ - מאי

בית גידול: בתה, קרקע כבדה

צילום: רחלי שורץ-צחור

שושנתית משורטטת

Rosularia lineata

Family: Crassulaceae

משפחה: טבוריתיים
עונת פריחה: מרץ - אפריל
בית גידול: צוקים, סלעים

צילום: ליאור אלמגור

תמריר בינוני

Reichardia intermedia

Family: Asteraceae

משפחה: מורכבים

עונת פריחה: פברואר - אפריל

בית גידול: בתה, גריגה, שדה בור

צילום: רחלי שוורץ-צחור